

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U003006

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-09-2024

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ № 45-о.д. від 27 серпня 2024 р.

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Литвин Вадим Валентинович

2. Vadym Lytvyn

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 07-08-2024

Спеціальність за освітою: Дошкільна освіта

Місце роботи здобувача: Загальноосвітній навчальний заклад "Вальдорфська школа "Михаїл"

Код за ЄДРПОУ: 26409821

Місцезнаходження: вулиця Лобановського 8, с. Чайки, Києво-Святошинський р-н., 08130, Україна

Форма власності: Приватна/недержавна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Галузевий

III. Відомості про дисертацію

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ 26.454.011

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 24592608

Місцезнаходження: вул. М. Берлінського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 24592608

Місцезнаходження: вул. М. Берлінського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.07.05

Тема дисертації:

1. Розумове виховання дітей старшого дошкільного віку
2. Mental education of children of older preschool age

Реферат:

1. Дисертаційну працю присвячено вивченню проблеми розумового виховання дітей старшого дошкільного віку (на матеріалі навчання дітей елементарних математичних уявлень) в умовах закладу дошкільної освіти. Вибір теми дослідження обумовлений тим, що пріоритетним завданням сучасної освіти є формування покоління нової формації – з інноваційним мисленням, активною життєвою позицією, здатністю до самовизначення й самоосвіти. Це визначає інноваційну стратегію її розвитку, починаючи з її дошкільної ланки. Відтак, актуалізується завдання оновлення системи розумового виховання дошкільників, яка має бути спрямованою на конструювання нетрадиційного змісту, форм і методів, що забезпечують розвиток у кожної

дитини пізнавальних здібностей і особистісних якостей. Характер і ефективність такого розумового розвитку в дошкільному віці стає фактором успішності, зокрема подальшого навчання математики в школі. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що уперше: здійснено цілісний теоретичний аналіз проблеми розумового виховання дітей дошкільного віку на основі ідей системного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів; обґрунтовано систему розумового виховання дітей старшого дошкільного віку в сукупності таких етапів (цільового, організаційного, дидактико-методичного та діагностичного); визначено та теоретично обґрунтовано організаційно-педагогічні умови упровадження системи розумового виховання дітей старшого дошкільного віку в ЗДО (створення сенсорно-пізнавального простору для дитини, забезпечення готовності вихователів до реалізації завдань розумового виховання дітей старшого дошкільного віку, упровадження в освітній процес ЗДО ігрових модулів математичного змісту); систематизовано діагностичний інструментарій оцінки ефективності системи розумового виховання дітей дошкільного віку в закладах дошкільної освіти, що містить: критерії комплексної оцінки стану розумового розвитку (активне середовище сенсорно-пізнавального простору закладу дошкільної освіти; рівень розумового розвитку дітей дошкільного віку; готовність вихователів до реалізації завдань розумового виховання дітей; критерії розумового розвитку дітей дошкільного віку (когнітивний, емоційно-ціннісний, операційно-практичний) з відповідними показниками та його рівні (високий, достатній, середній та низький); експериментально перевірено ефективність організаційно-педагогічних умов упровадження системи розумового виховання дітей старшого дошкільного віку; уточнено сутність основних понять дослідження: «виховання», «розумове виховання», «розумовий розвиток», «пізнавальна активність дітей дошкільного віку», «сенсорно-пізнавальне середовище», «ігрові модулі»; критерії комплексної оцінки системи розумового виховання дітей старшого дошкільного віку (сенсорно-пізнавальний простір ЗДО, рівень розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку, готовність вихователів до реалізації завдань розумового виховання); критерії розумового розвитку дітей старшого дошкільного віку (когнітивний, емоційно-ціннісний, операційно-діяльнісний) з відповідними показниками та рівнями (високий, достатній, середній та низький); подальшого розвитку дістали: питання теорії та практики розумового виховання дітей старшого дошкільного віку в закладах дошкільної освіти; науково обґрунтовані уявлення про методологічні підходи, принципи, зміст, форми освітньої взаємодії вихователів з дітьми, педагогічні методи, засоби розумового розвитку. Здійснене наукове осмислення ключових понять і їх дефініцій з проблеми розумового виховання дітей старшого дошкільного віку дало змогу їх систематизувати відносно ключового поняття «розумовий розвиток» і подати їх тлумачення. Поняття «розумове виховання» розуміємо як систематичний, цілеспрямований вплив дорослих на розумовий розвиток дитини з метою формування системи знань про навколишній світ, розвитку пізнавальної діяльності, здатності до самостійного пізнання, а поняття «розумовий розвиток дітей старшого дошкільного віку» розуміємо як якісні зміни в пізнавальній діяльності дитини, що відбуваються внаслідок розвитку математичних умінь і пов'язаних з ними логічних операцій. Розумове виховання як процес не відбувається сам собою, а скеровується багатьма чинниками і є результатом комплексних впливів усіх суб'єктів освітнього процесу. Визначено, що розумовий розвиток дітей дошкільного віку має компонентну структуру й містить когнітивний, емоційно-ціннісний та операційно-практичний компоненти. Компоненти розумового розвитку визначаються кількістю математичних знань, глибиною її проникнення в суть математичних понять, умінням оперувати математичним матеріалом, якістю операційних дій, спрямованих на осмислення, оцінку якісних і кількісних властивостей досліджуваних об'єктів та стійкою позитивною емоційною реакцією на математичні завдання, дидактичний матеріал, постійне прагнення до застосування в самостійній діяльності математичних знань.

2. The dissertation work is devoted to the study of the problem of intellectual education of children of older preschool age (on the material of teaching children elementary mathematical concepts) in the conditions of a preschool education institution. The choice of the research topic is due to the fact that the priority task of modern education is the formation of a generation of a new formation - with innovative thinking, an active life position, the ability for self-determination and self-education. This determines an innovative strategy for its development, starting from its preschool stage. Therefore, the task of updating the system of mental education of preschoolers,

which should be aimed at constructing non-traditional content, forms and methods that ensure the development of cognitive abilities and personal qualities in each child, is being updated. The nature and effectiveness of such mental development in preschool age becomes a factor of success, in particular, further learning of mathematics at school. The scientific novelty of the study is that for the first time: a holistic theoretical analysis of the problem of mental education of preschool children was carried out based on the ideas of systemic, activity-oriented and personally oriented approaches; the system of intellectual education of children of older preschool age is substantiated in a combination of the following stages (target, organizational, didactic-methodical and diagnostic); the organizational and pedagogical conditions for the implementation of the system of intellectual education of children of older preschool age in primary and secondary schools are defined and theoretically substantiated (creating a sensorial and cognitive space for the child, ensuring the readiness of educators to implement the tasks of intellectual education of older preschool children, introducing game modules of mathematical content into the educational process of SEN); systematized diagnostic tools for assessing the effectiveness of the mental education system of preschool children in preschool education institutions, containing: criteria for comprehensive assessment of the state of mental development (active environment of the sensory and cognitive space of the preschool education institution; level of mental development of preschool children; readiness of educators to implement mental education tasks children; criteria of mental development of preschool children (cognitive, emotional-valuable, operational-practical) with corresponding indicators and its levels (high, sufficient, average and low); the effectiveness of the organizational and pedagogical conditions for the implementation of the mental education system for children of older preschool age was experimentally verified; the essence of the main concepts of the study was clarified: “education”, “mental education”, “mental development”, “cognitive activity of preschool children”, “sensory-cognitive environment”, “game modules”; criteria for comprehensive assessment of the mental education system of older preschool children (sensory-cognitive space of preschool age, level of mental development of older preschool children, readiness of educators to implement mental education tasks); criteria of mental development of older preschool children (cognitive, emotional-value, operational-activity) with corresponding indicators and levels (high, sufficient, average and low); further development was achieved: issues of theory and practice of intellectual education of children of older preschool age in preschool education institutions; scientifically based ideas about methodological approaches, principles, content, forms of educational interaction of educators with children, pedagogical methods, means of mental development. The carried out scientific understanding of key concepts and their definitions from the problem of mental education of older preschool children made it possible to systematize them in relation to the key concept of “mental development” and provide their interpretation. Thus, we understand the concept of “mental education” as the systematic, purposeful influence of adults on the mental development of a child with the aim of forming a system of knowledge about the surrounding world, developing cognitive activity, the ability for independent cognition, the concept of “mental development” of older preschool children as qualitative changes in the child’s cognitive activity that occur as a result of the development of mathematical skills and related logical operations. Mental education as a process does not happen by itself, but is guided by many factors and is the result of complex influences of all subjects of the educational process. The effectiveness of the organizational and pedagogical conditions for the introduction of the mental education system in preschool education institutions was experimentally verified.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Освоєння нових технологій транспортування енергії, впровадження енергоефективних, ресурсозберігаючих технологій, освоєння альтернативних джерел енергії

Підсумки дослідження: Новий напрямок у науці і техніці

Публікації:

- Литвин, В. (2018). Психолого-педагогічні засади математичного розвитку дітей в закладах дошкільної освіти. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді, 22, 121–133. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2018-22-121-132>.
- Lytvyn, Vadim (2021). Design of the environment of the institution of preschool education. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді, 25 (2). 127–137. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2023-27-1-318-326>
- Lytvyn, Vadim (2023). Dynamics of mental education of preschool children. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді, 27 (1). 318–326. <https://doi.org/10.32405/2308-3778-2023-27-1-318-326>

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість: створення принципово нової продукції (матеріалів, технологій тощо) для забезпечення експортного потенціалу та заміщенню імпорту

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0119U10046

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Рейпольська Ольга Дмитрівна
2. Olga Reipolska

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.08

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5524-7110

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 24592608

Місцезнаходження: вул. М. Берлінського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Цветкова Ганна Георгіївна
2. Hanna Tsvyetskova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.04**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0003-1556-4856**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Український державний університет імені Михайла Драгоманова**Код за ЄДРПОУ:** 44807628**Місцезнаходження:** вул. Пирогова, буд. 9, Київ, 01030, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Сектор науки:** Університетський**Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Половіна Олена Анатоліївна
2. Olena Polovina

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.08**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0001-6021-5677**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Київський столичний університет імені Бориса Грінченка**Код за ЄДРПОУ:** 02136554**Місцезнаходження:** вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, Київ, 04053, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Департамент освіти і науки, молоді та спорту виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації)**Ідентифікатор ROR:****Сектор науки:** Університетський**Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Бех Іван Дмитрович
2. Ivan Bekh

Кваліфікація: д. психол. н., професор, 19.00.07**Ідентифікатор ORCID ID:** 0000-0002-4763-1673

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 24592608

Місцезнаходження: вул. М. Берлінського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шкільна Ірина Миколаївна

2. Iryna Shkilna

Кваліфікація: к. пед. н., с.д., 13.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-9456-8278

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут проблем виховання Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 24592608

Місцезнаходження: вул. М. Берлінського, буд. 9, Київ, 04060, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Сектор науки: Академічний

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Федоренко Світлана Вікторівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Федоренко Світлана Вікторівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Шкільна Ірина Миколаївна

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна